

Svensk finanspolitik 2013

Statskontoret 22 maj

Joakim Sonnegård

FINANSPOLITISKA RÅDET

SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Rådets uppgift

Rådets uppgift är ”att följa upp och bedöma måluppfyllelsen i finanspolitiken och i den ekonomiska politik som regeringen föreslår och riksdagen beslutar om och därmed bidra till en ökad öppenhet och tydlighet kring den ekonomiska politikens syften och effektivitet.”

Den sjätte rapporten från Rådet

Läsanvisning: Rapporten sammanfattas i 21 punkter med ”ros och ris” till regeringen.

Två nyheter i årets rapport:

1. Finanspolitiken och klimatförändringar
2. Finanspolitiken och inkomstfördelningen

Rapportens innehåll

- Det ekonomiska läget (kapitel 1)
- Den ekonomiska politiken (kapitel 2)
- Regeringens prognoser (kapitel 3)
- Det finanspolitiska ramverket (kapitel 4)
- Sänkt bolagsskatt och skärpta ränteavdrag för företag (kapitel 5)
- Klimatförändringar och finanspolitik (kapitel 6)
- Finanspolitiken och inkomstfördelningen (kapitel 7)

Stora utmaningar för finanspolitiken

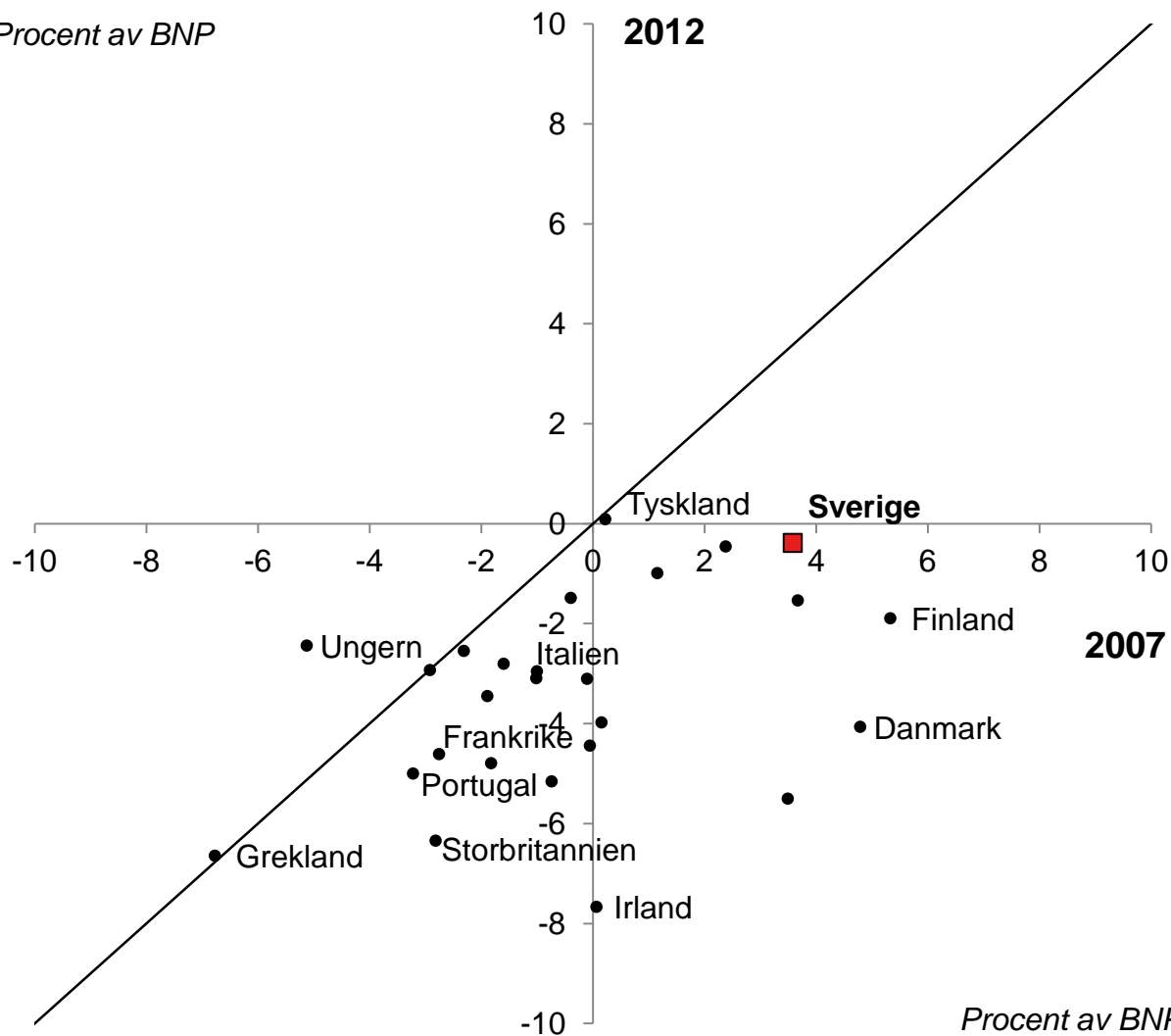
- Svensk ekonomi har klarat sig förhållandevis väl och finanspolitiken har varit framgångsrik – sett i ett internationellt perspektiv.
- Osäkerheten om den fortsatta utvecklingen är stor:
  - Svag tillväxt och lågt resursutnyttjande
  - Svag exportefterfrågan
  - Hög arbetslöshet
  - Fortsatt stor oro och stora risker i omvärlden

Stora utmaningar för finanspolitiken

- Den internationella krisens djup och långvarighet – och därmed en utdragen svag inhemsk konjunktur – ställer finanspolitiken inför svåra avvägningsproblem.

Finansiellt sparande inom EU

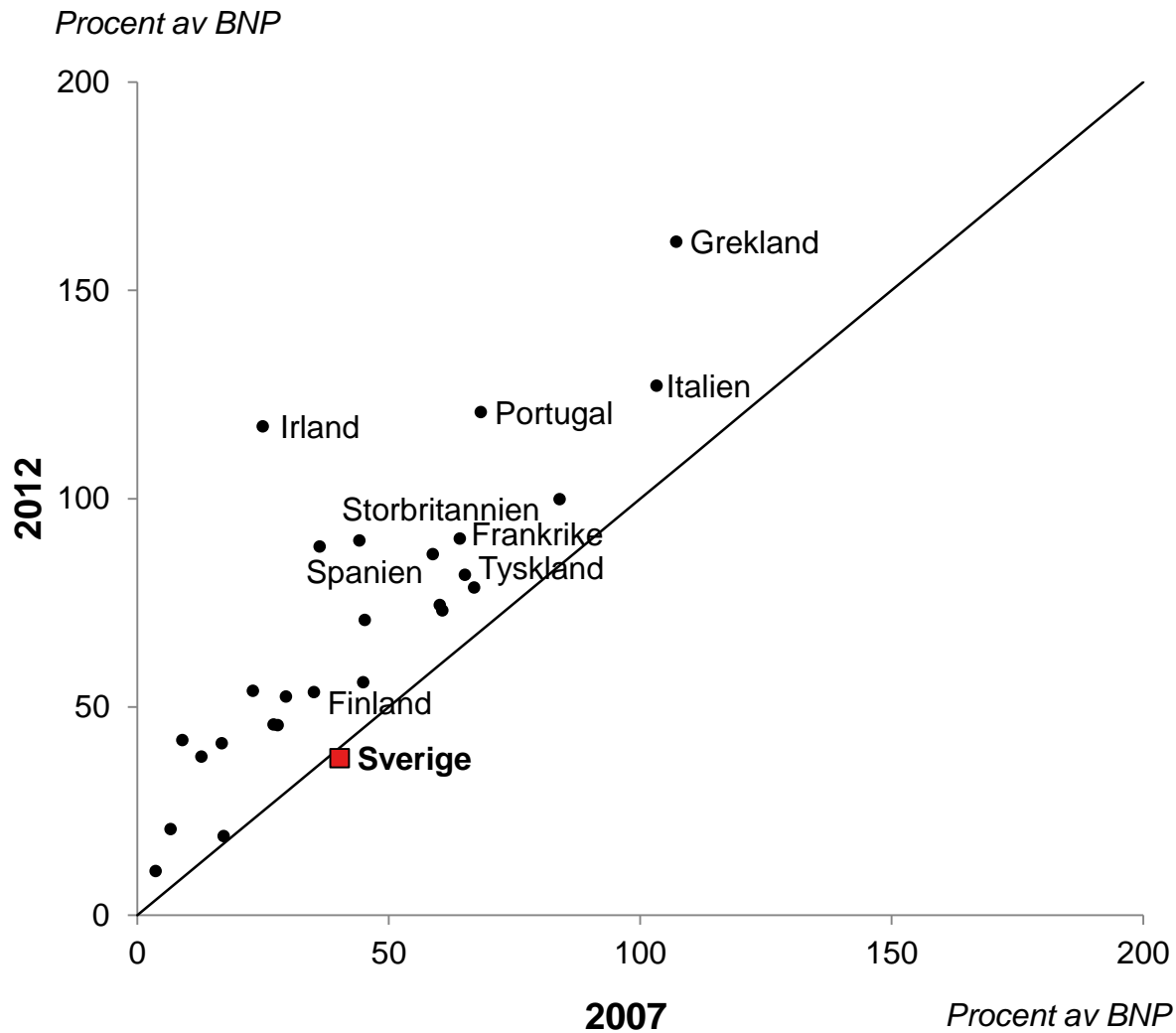
Procent av BNP

FINANSPOLITISKA RÅDET

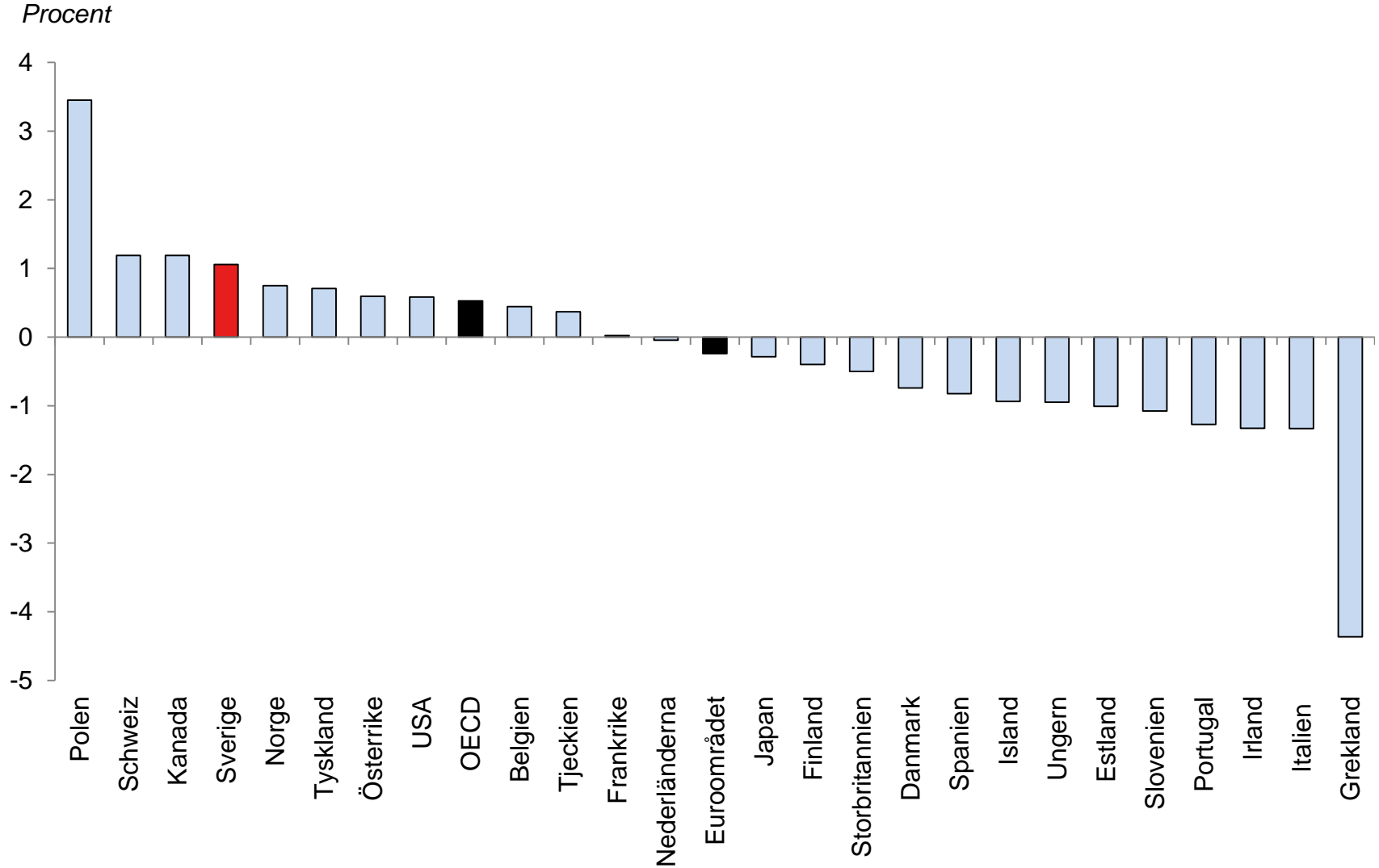
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Bruttonskuld inom EU

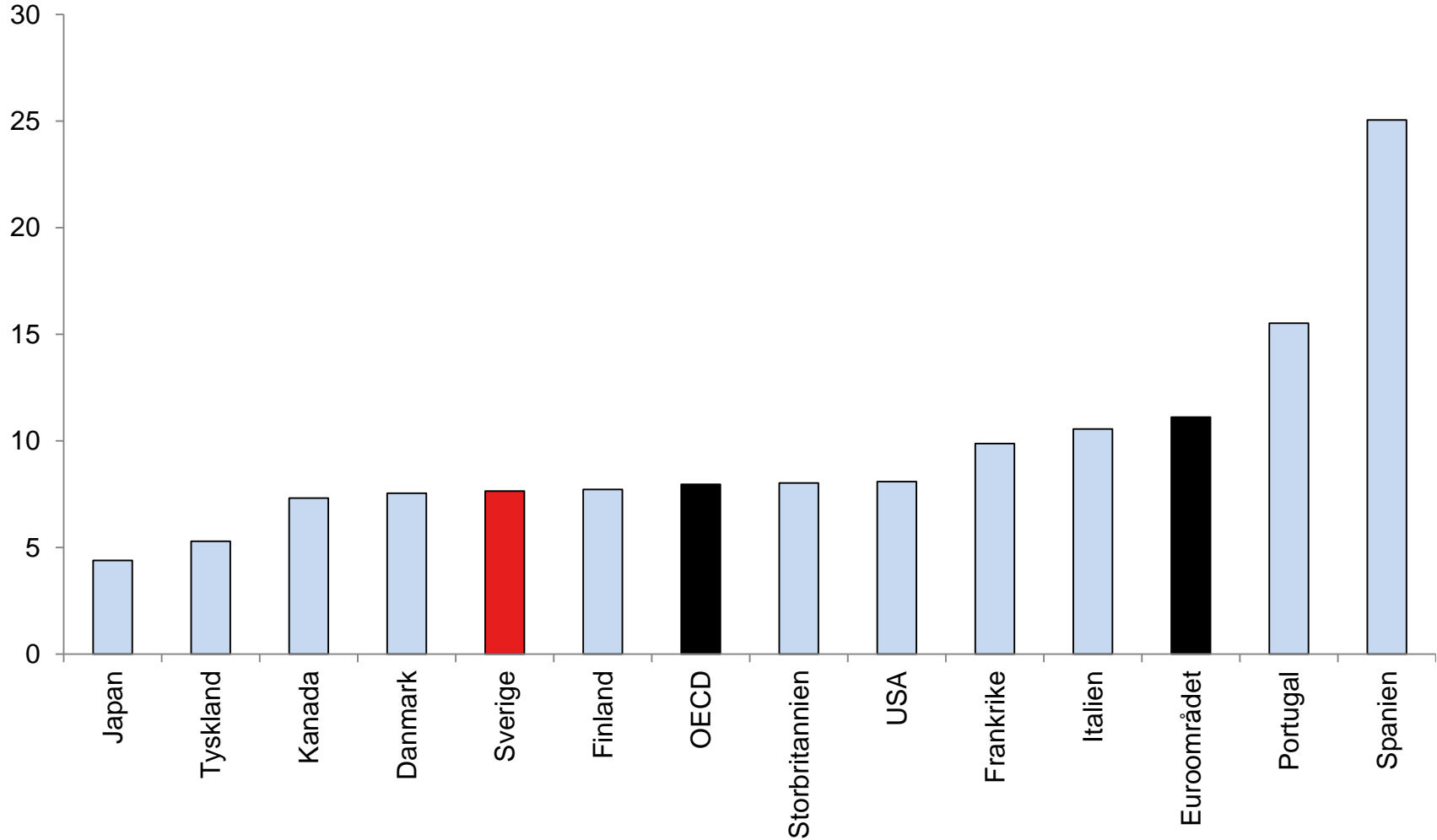

Årlig genomsnittlig tillväxt i BNP 2007–2012

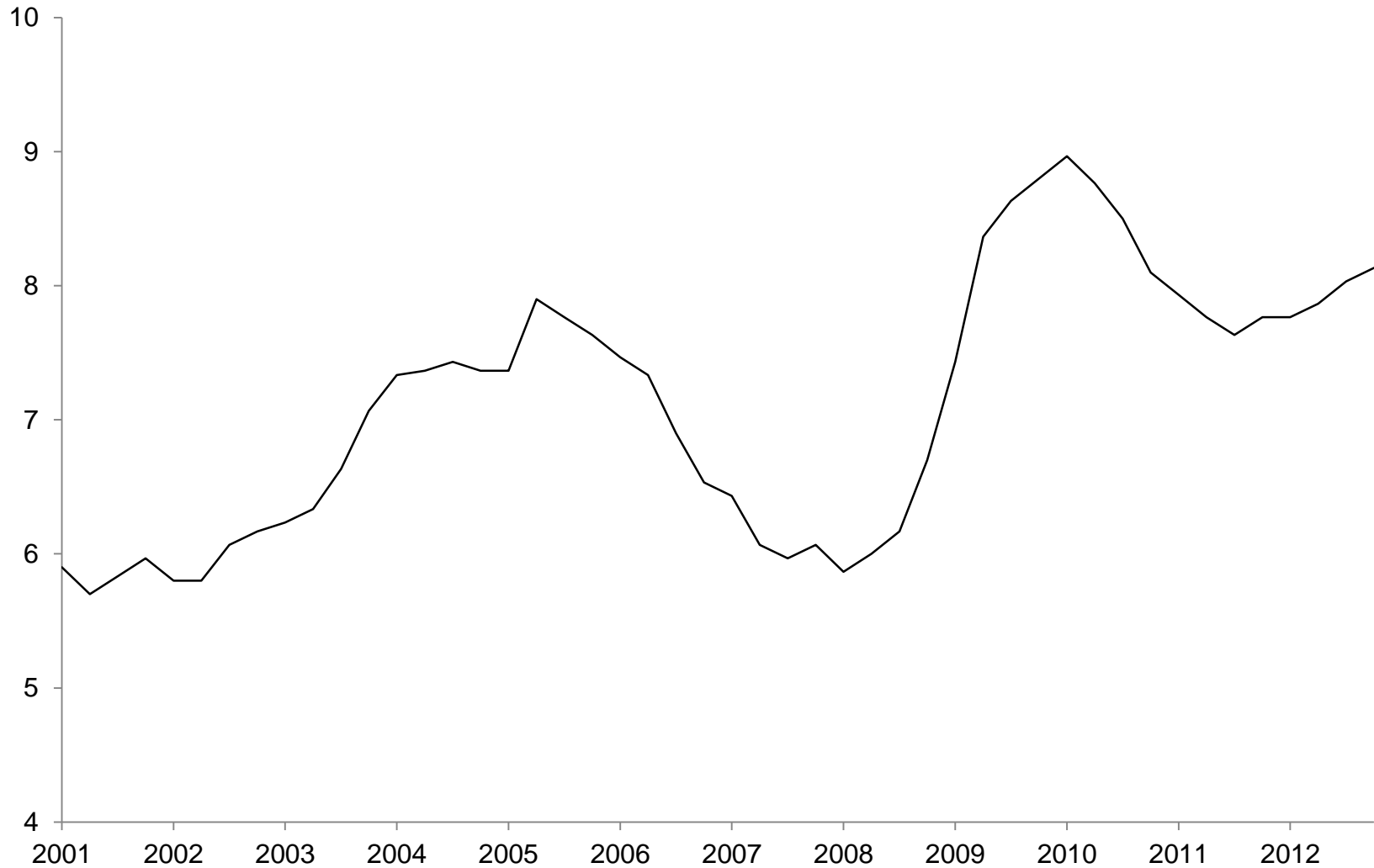
Arbetslöshet 2012

Procent av arbetskraften

Arbetslöshet

Procent av arbetskraften

Inga ytterligare stimulanser i BP13 och VP13

- Underskottet i det offentliga finansiella sparandet beräknas öka från -0,7 % (av BNP) för 2012 till -1,6 % för 2013.
- Ökningen i underskottet är nästan helt att hänföra till den automatiska försämringen av sparandet som sker när konjunkturen försämras.
- Det strukturella sparandet, som korrigerar för denna automatiska försämring, är nästan oförändrat 2012–2013.
- Finanspolitiken i BP13 och VP13 ger inte några ytterligare stimulanser till den totala efterfrågan.

Inga ytterligare stimulanser i BP13 och VP13

- Ur ett rent stabiliseringspolitiskt perspektiv hade det varit motiverat med mer expansiv politik under 2013.
- Men olika delar av efterfrågan är inte direkt utbytbara – ett fall i exportefterfrågan, som idag, kan bara delvis kompenseras med ökad inhemsk efterfrågan.
- Dessutom är utrymmet för mer expansiv politik begränsat: expansiva åtgärder måste kompletteras med budget-förstärkningar längre fram för att inte överskottsmålet ska komma i fara.

Finanspolitiken i huvudsak väl avvägd

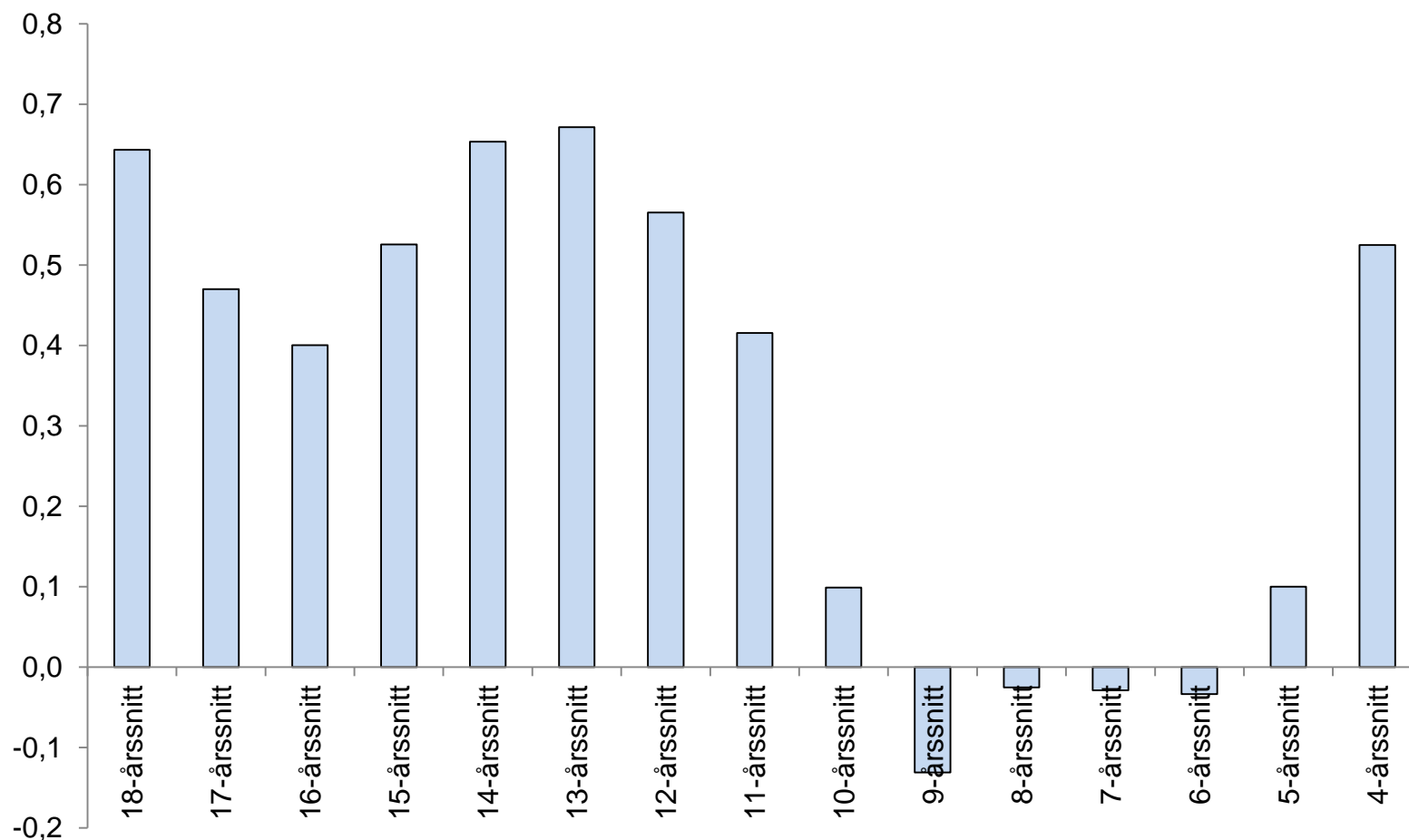
- Rådets samlade bedömning är att finanspolitiken i huvudsak är väl avvägd.
- Men: regeringen bör bättre belysa målkonflikten mellan å ena sidan det kortsiktiga stabiliseringspolitiska målet att dämpa konjunktturnedgången, å andra sidan att trovärdigt upprätthålla överskotts målet.

Överskottsmålet nås inte

- Regeringens indikatorer pekar på att överskottsmålet inte nås.
- Rådet anser att det klart föreligger en avvikelse från överskottsmålet.
- Beräkningar från KI och ESV visar att det kommer att krävas en stram finanspolitik för att målavvikelsen ska kunna korrigeras.

Genomsnitt av faktiskt sparande med 2017 som slutår

Procent av BNP

Plan för återgång till överskott saknas

- En målavvikelse behöver inte i sig skada trovärdigheten för finanspolitiken om det finns:
  - övertygande argument för avvikelsen och
  - en tydlig plan för återgång till överskott.
- Regeringen bör presentera en tydlig strategi för hur överskottsmålet ska kunna nås.

Överskottsmålets framtid: Vad säger Rådet?

2012 års rapport:

- Regeringen bör klargöra sin syn på vad som är:
  - a) en lämplig storlek på den offentliga nettoförmögenheten
  - b) en lämplig offentlig bruttoskuld

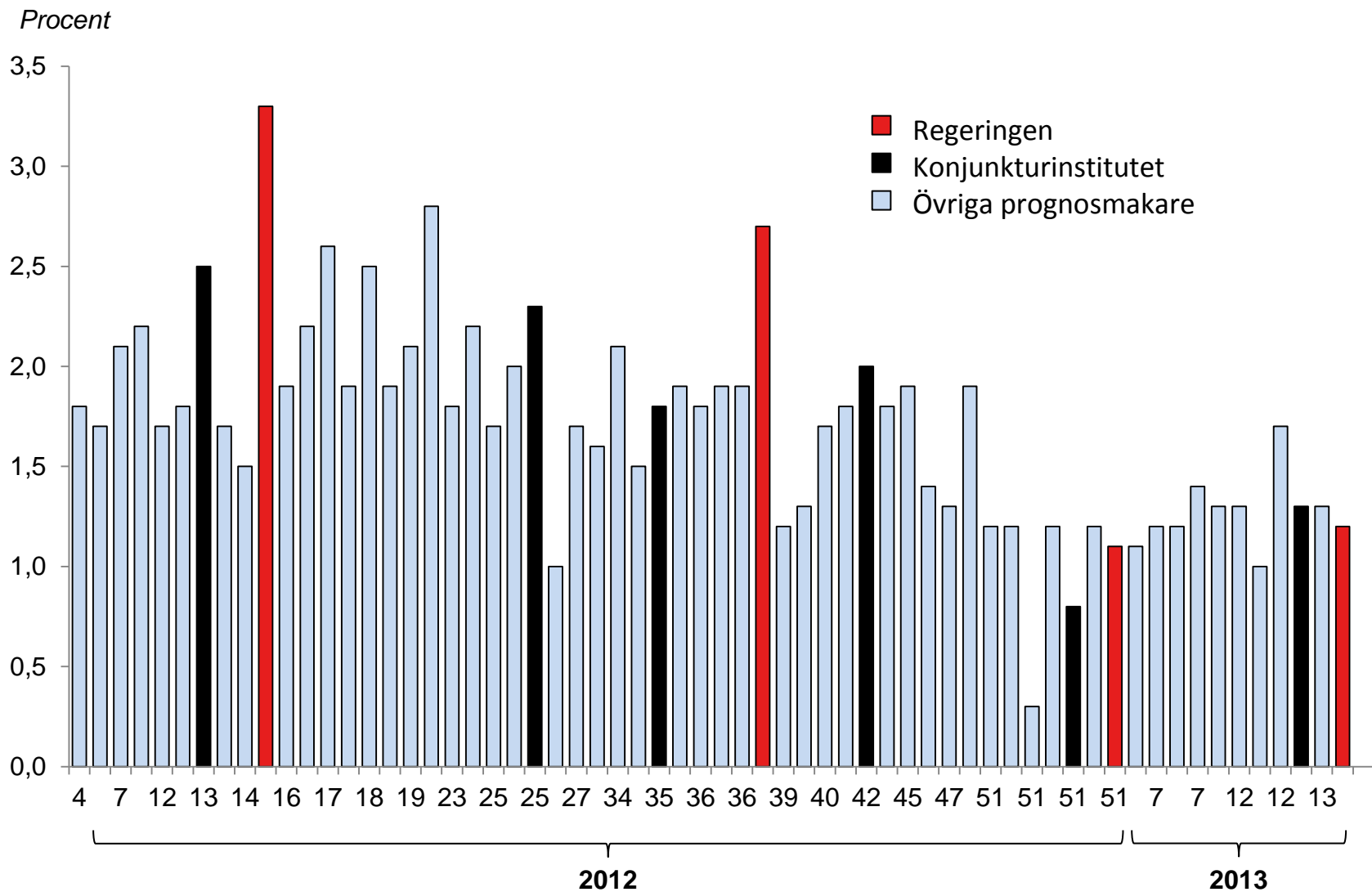
Överskottsmålets framtid ska avgöras genom noggrann analys – en samlad bedömning.

Rådet bidrar till denna debatt.

Långsiktigt hållbara offentliga finanser

- Avvikelsen från överskotts målet är inte sådan att de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet är hotad.
- Rådet ser inga omedelbara hot mot utgiftstaket.
- Rådet positivt till Pensionsåldersutredningens förslag om att höja pensionsåldern – detta skulle bidra till att stärka den långsiktiga hållbarheten hos de offentliga finanserna.

Prognoser för tillväxt 2013

Budgetpropositionen byggde på en för optimistisk prognos

- Makroprognosen i BP13 avvek kraftigt från andra prognosinstitut.
- Större avvikelser bör redovisas och motiveras utförligt.

Redovisning av potentiell BNP

- Potentiell BNP spelar en central roll i bedömningen av konjunkturläget och finanspolitikens inriktning.
- Variabeln kan dock inte observeras och det finns ingen etablerad beräkningsmetod.
- Rådet välkomnar den mer utvecklade redovisningen av potentiell BNP i VP13. Regeringen bör även redovisa och kommentera avvikelser från andra bedömare.

Beräkningsmetoderna bör ses över

- Som rådet tidigare har påpekat, har regeringens metod för att beräkna det strukturella sparandet uppenbara svagheter.

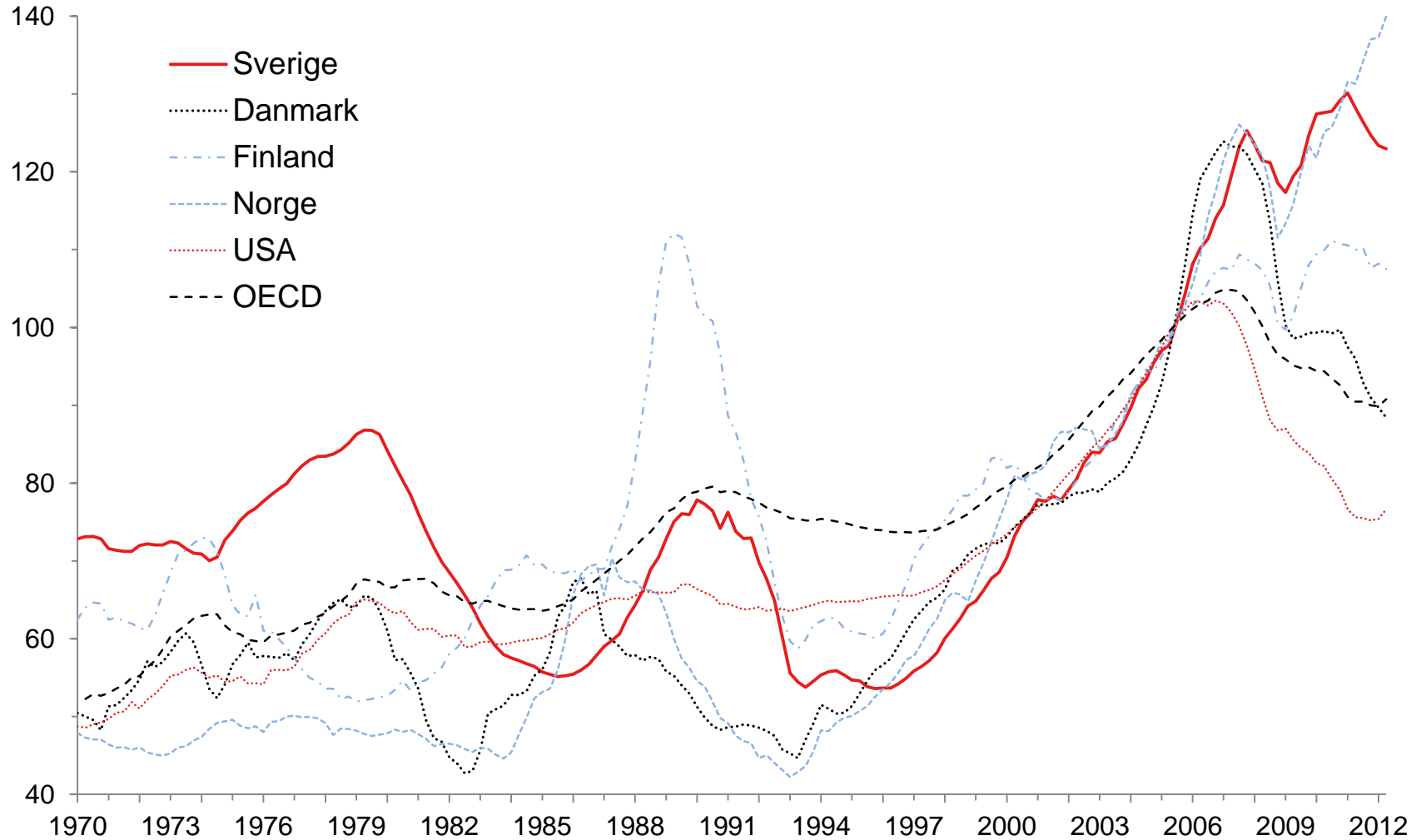
Bedömning av utgiftsrisker saknas

- Regeringen bör, i de ekonomiska propositionerna, även redovisa:
  - En bedömning av utgiftsrisker
  - Prognosmetoderna för regelstyrda transfereringsutgifter (sjukförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen etc.)

Reala bostadspriser

2005=100

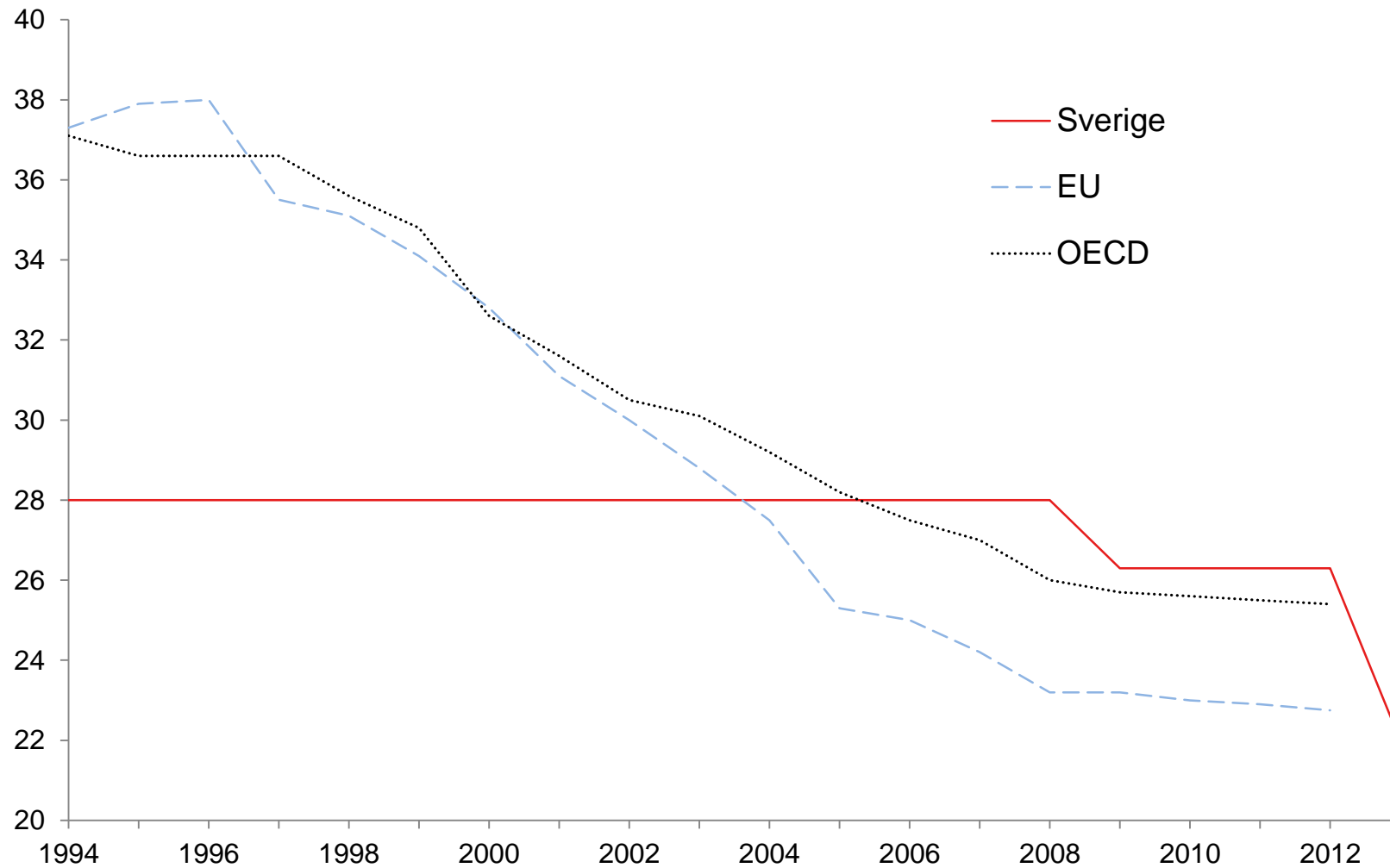

Bostadsmarknaden fungerar dåligt

- De svenska bostadspriserna kan vara något övervärderade.
- Risken för en stor och abrupt priskorrigerings bedöms i nuläget som begränsad.
- Hushållen har relativt god motståndskraft mot turbulens på bostadsmarknaden.
- Regeringen bör ta ett samlat grepp om bostadspolitiken för en mer effektivt fungerande bostadsmarknad och därmed ökad rörlighet på arbetsmarknaden och högre tillväxt.

Bolagsskattesatsen för Sverige, EU och OECD

Procent

Bolagsskattesänkningen

- Sänkningen från 26,3 till 22 procent måste ses mot bakgrund av att skattesatserna är på väg ned i många länder. Rådet har inga avgörande invändningar mot detta steg.
- Den enskilt största åtgärden i BP13 – 16 mdkr i minskade skatteintäkter.
- De beräknade ökade intäkterna på 9 mdkr av ränteavdragsbegränsningarna för företag måste dock betraktas som mycket osäkra.

Klimatförändringar ingen anledning att förändra det finanspolitiska ramverket

- Beräkningarna av konsekvenserna för Sverige av klimatförändringar föranleder i nuläget inte några förändringar av det finanspolitiska ramverket.
- De för närvarande bästa beräkningarna av de direkta kostnaderna för Sverige visar på små kostnader mätt som procent av BNP. De balanseras dessutom sannolikt av vinster i bl.a. skogsbruk och energiproduktion.

Klimatförändringar ingen anledning att förändra det finanspolitiska ramverket

- Mycket kännbara kostnader för privata och kommunala aktörer kan uppstå, men de är inte så stora att de riskerar att hota den offentliga sektorns finansiella stabilitet eller långsiktiga hållbarhet.

Finanspolitiska rådets uppdrag

Nytt uppdrag:

”analysera effekterna av finanspolitiken på välfärdens fördelning på kort och lång sikt”

- Nytt inslag i årets rapport

Finanspolitiska rådets uppdrag

- Vi ser på finanspolitikens effekter på inkomstfördelningen genom hushållens disponibla årsinkomster med justering för hushållens försörjningsbörda
- Fokus på jobbskatteavdraget och budgetprocessens indexeringsteknik
- FASIT-modellen är vårt och regeringens redskap

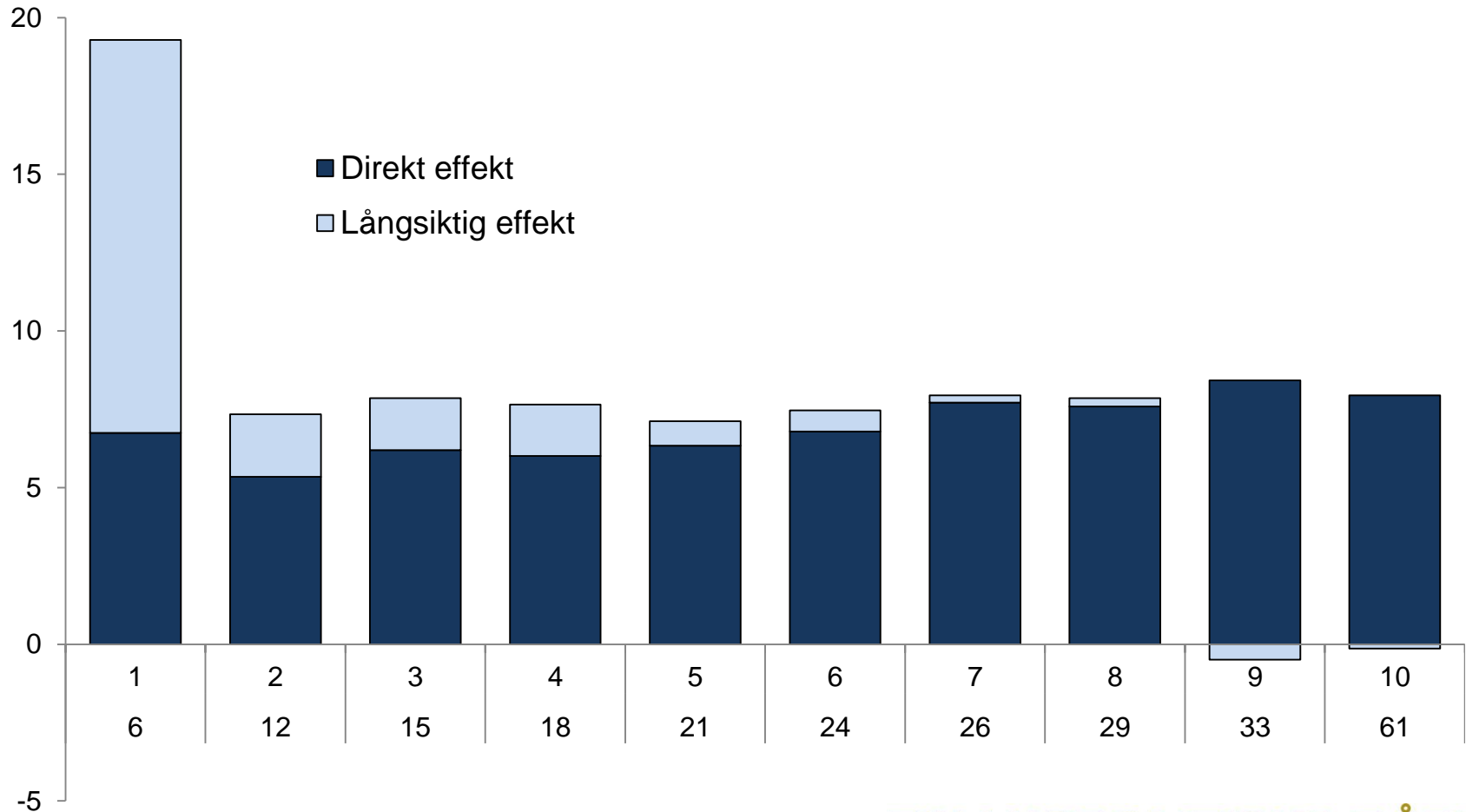

Regeringen överdriver jobbskatteavdragets fördelningseffekter

- Resultaten av FASIT-modellen måste tolkas med större försiktighet än vad regeringen har visat när politikens fördelningseffekter utvärderas.
- Rådets analys ger inget stöd för regeringens påstående att jobbskatteavdraget minskat spridningen i disponibla inkomster.

Fördelningseffekter av regeringens politik 2006–2012 enligt BP13

Procentuell förändring av justerad disponibel inkomst

Effekter av förändrat jobbskatteavdrag på disponibel inkomst

Procent	Sänkning av jobbskatteavdraget			Höjning av jobbskatteavdraget		
	Decilgrupp	Direkt effekt	Långsiktig effekt	Inkomstnivån i decilgruppen, lång sikt	Direkt effekt	Långsiktig effekt
1	-0,20	-0,25	-0,48	+0,18	+0,84	+0,44
2	-0,29	-0,33	-0,51	+0,30	+0,51	+0,44
3	-0,50	-0,59	-0,76	+0,54	+0,89	+0,65
4	-0,61	-0,87	-0,87	+0,69	+1,00	+0,93
5	-0,73	-0,80	-0,94	+0,84	+0,94	+1,02
6	-0,75	-0,92	-0,92	+0,89	+1,11	+1,07
7	-0,77	-0,98	-0,92	+0,98	+1,08	+1,19
8	-0,75	-1,03	-0,85	+1,00	+1,15	+1,15
9	-0,73	-0,81	-0,80	+0,99	+1,09	+1,14
10	-0,45	-0,56	-0,49	+0,65	+0,73	+0,77

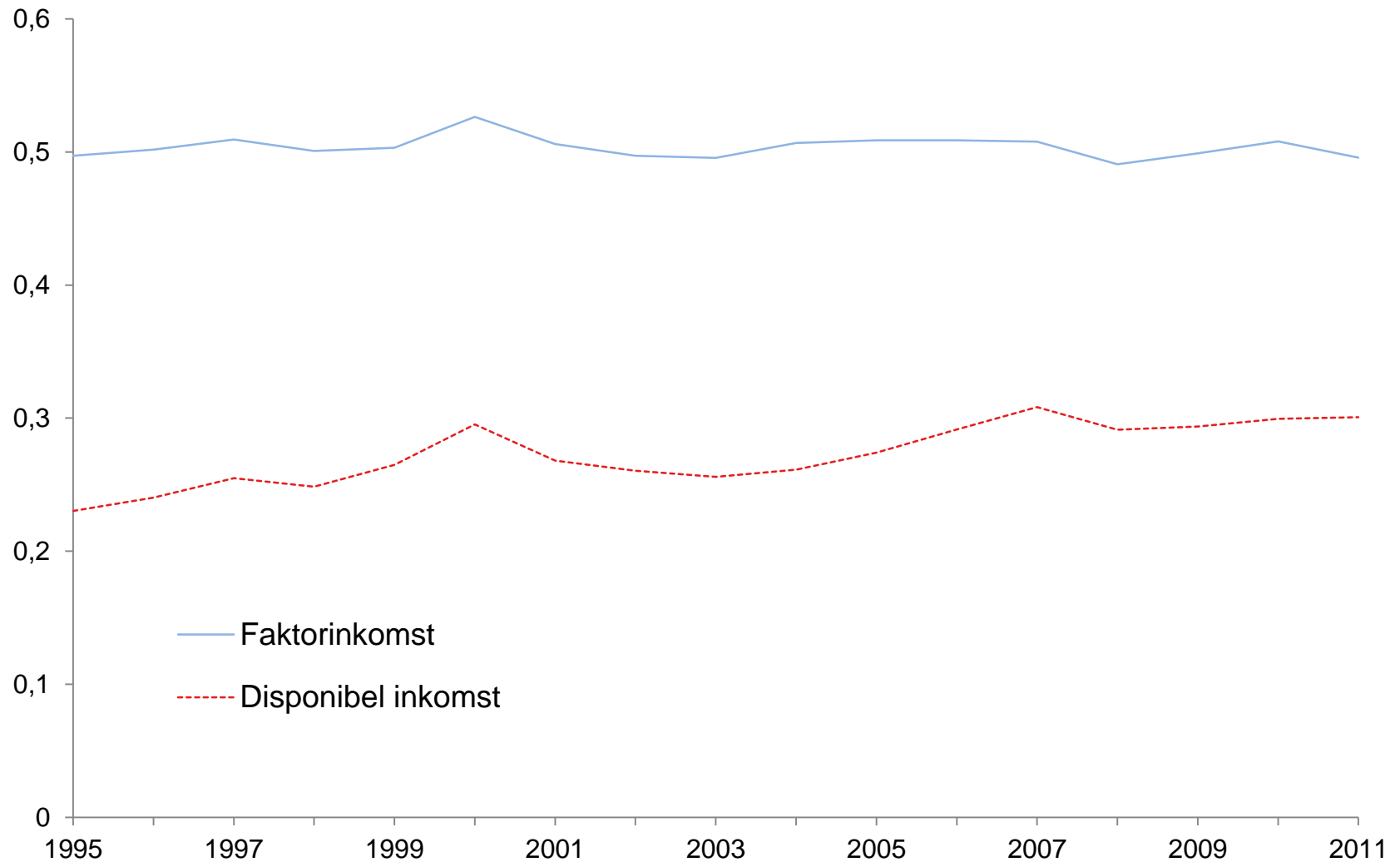
Ginikoefficient för disponibel inkomst 2012 utan höjning till följd av indexering eller annan orsak, och med höjning

	20–64 år		0–19 år	
	Utan	Med	Utan	Med
Arbetslöshetsförsäkringen				
1. Höjd lägsta dagersättning till 427 kr	0,2918	0,2917	0,2751	0,2750
2. Höjd högsta dagersättning till 908 kr	0,2918	0,2916	0,2751	0,2750
3. Höjd högsta dagersättning till 1 500 kr	0,2918	0,2914	0,2751	0,2747
Sjukförsäkringen				
4. Höjt tak till 8,17 prisbasbelopp	0,2918	0,2918	0,2751	0,2751
5. Höjt tak till 10 prisbasbelopp	0,2918	0,2918	0,2751	0,2751
Föräldraförsäkringen				
6. Höjd lägstanivå till 214 kr	0,2918	0,2917	0,2751	0,2750
7. Höjd grundnivå till 232 kr	0,2918	0,2916	0,2751	0,2747
8. Höjt tak till 10,89 prisbasbelopp	0,2918	0,2918	0,2751	0,2752
Alla tre försäkringar				
9. 1+2+4+6+7+8	0,2918	0,2912	0,2751	0,2743
Barnbidrag				
10. Inkomstindexerade flerbarnstillägg	0,2918	0,2918	0,2751	0,2752
11. Höjt barnbidrag till 1 288 kr	0,2918	0,2906	0,2751	0,2725
12. Höjt barnbidrag till 1 550 kr	0,2918	0,2894	0,2751	0,2697
13. Höjt barnbidrag till 2 100 kr	0,2918	0,2869	0,2751	0,2641

Spridningen i disponibla inkomster

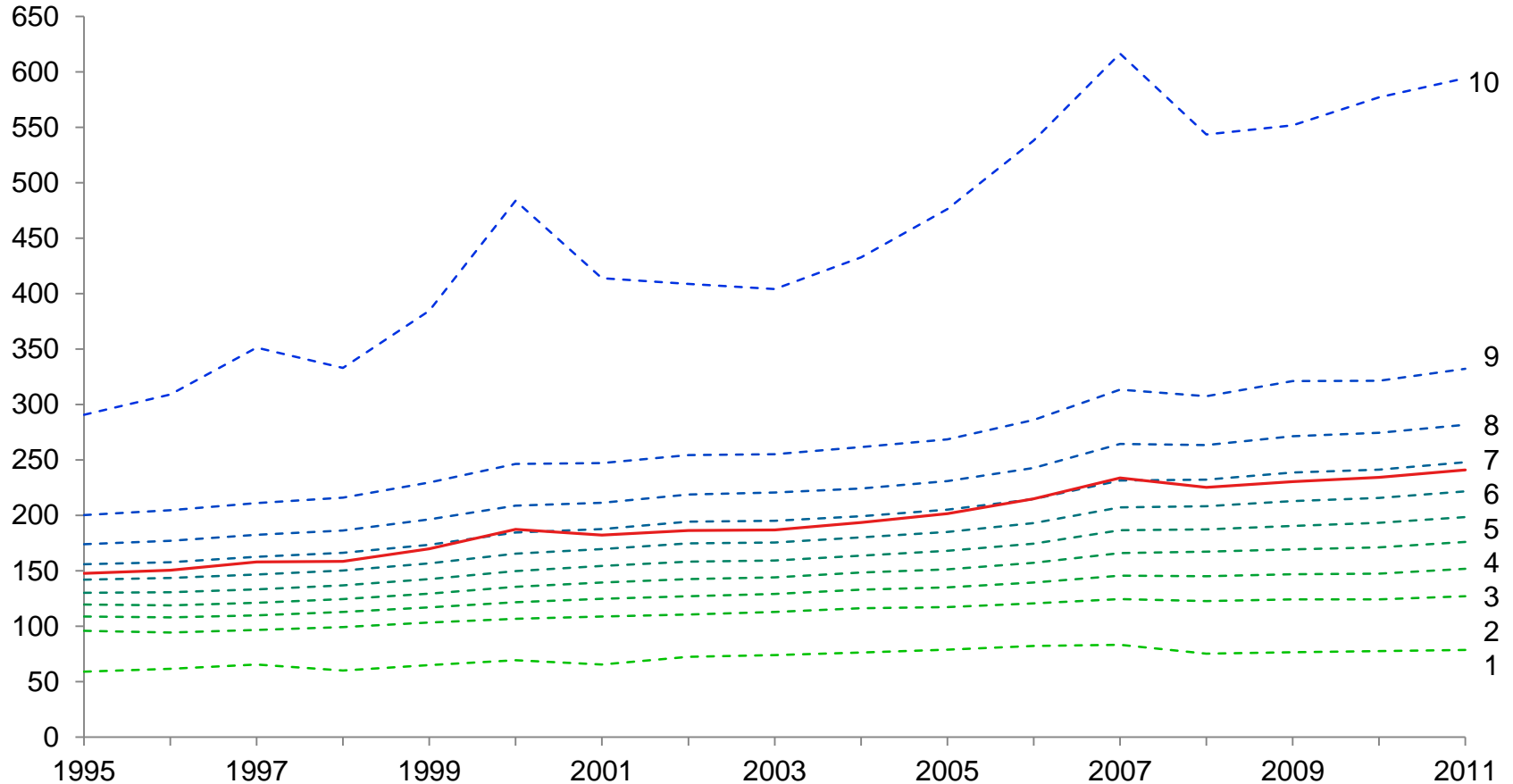
- Simuleringarna tyder på att indexeringstekniken i budgetprocessen inte har lett till en ökad inkomstspridning.
- Spridningen i disponibla inkomster har ökat sedan 1990-talskrisen, men detta ägde huvudsakligen rum under 1990-talet. Ginikoefficienten har i stort sett varit oförändrad sedan 2006.
- Ökningen i inkomstspridningen under 90-talet kan hänföras till minskad omfördelning via skatter och transfereringar, inte till ökad spridning i bruttoinkomster.

Ginikoefficient 1995–2011

Disponibel inkomst per person och år efter justering för försörjningsbörda

Tusen kronor

— Medelvärde

Bättre statistik för att bedöma den ekonomiska politiken

- Rådet efterlyser en löpande och tillförlitlig statistik över förmögenheter i den privata sektorn, som en värdefull källa för dels makroekonomiska riskbedömningar, dels fördelningsanalys.

Svensk finanspolitik 2013

Statskontoret 22 maj

Joakim Sonnegård